

Spoorboekje

Versie voor WPL-begeleiders

Pabo deeltijd **driejarig** traject

KWARTIEL 1

Inhoudsopgave

Inleiding.....	5
Kwartiel 1.....	6
Didactische routekaarten kwartiel 1.....	7
Onderwijspedagogiek – leren en lesgeven.....	7
Groeidocument pedagogisch en didactisch handelen	9
Rekenen/wiskunde – inleiding vakdidactiek	10
Handschriftontwikkeling en schrifteducatie	11
Kernpraktijk/Professionele en persoonlijke ontwikkeling (KP/PPO).....	12
Werkateliërs	12
Werkpleklëren A2.....	13
Leeruitkomsten modules kwartiel 1	14
Leeruitkomsten Onderwijspedagogiek – Leren en lesgeven	14
Leeruitkomsten Rekenen/wiskunde – inleiding vakdidactiek.....	16
Leeruitkomsten Handschriftontwikkeling en schrifteducatie	17

Inleiding

Fijn dat u een van onze studenten van de deeltijd pabo begeleidt. Dit spoorboekje helpt om een goed overzicht te krijgen van de lessen en opdrachten die de studenten in kwartiel 1 te verwerken krijgen.

In dit spoorboekje is een aantal onderdelen opgenomen: een overzicht van het kwartiel en een overzicht van de vakken, zogenoemde didactische routekaarten. In zo'n routekaart wordt in een onepager een overzicht gegeven van de gehele module. Daarin is altijd opgenomen: voorbereiding, bijeenkomst en verwerking. Je ziet hoe de toetsing in elkaar steekt (uitgebreidere uitwerking staat in Brightspace) en hoe daar naartoe wordt gewerkt.

Ook de studenten van het eerste jaar hebben zo'n spoorboekje, waarin zij onder andere hun planning bijhouden en waar ruimte is voor het schrijven van reflecties.

Het eerste jaar van studenten uit het **driejarige** traject ziet er als volgt uit:

Kwartiel	1	2	3	4
Generieke modules pabo/tweedegraads (pedagogisch en didactisch)	Kernpraktijk/ Onderwijspedagogiek <i>Leren en lesgeven</i>		Kernpraktijk/ Onderwijspedagogiek <i>Pedagogisch handelen</i>	
	5 ects		5 ects	
Vakinhoudelijk expert en (vak)didactisch handelen	Rekenen <i>Inleiding vakdidactiek</i>	Taal <i>Een sterke taalbasis</i>	Rekenen A2 <i>Hele getallen</i>	Taal A2 <i>Taal om te praten, denken en schrijven</i>
	5 ects	5 ects	5 ects	5 ects
	Handschriftontwikkeling en schrifteducatie	Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) <i>Kennis en vaardigheden</i>	Oriëntatie op jezelf en de wereld (OJW) A2 <i>Basisdidactiek</i>	Bewegingsonderwijs
	5 ects	5 ects	5 ects	5 ects
Professionele identiteit en onderzoekend handelen	WPL A2 + KP/PPO 5 ects		WPL B1 + KP/PPO 5 ects	
Werkateliers	Werkatelier rekenen <i>extra ondersteuning RWT</i>	Werkatelier ondersteuning bij instroom taal/ academisch schrijven/ toelatingstoetsen	Werkateliers	Werkateliers
	Werkatelier zelfstandig werken	Werkatelier zelfstandig werken		

Kwartiel 1

In kwartiel 1 worden de volgende modules gegeven:

- Onderwijspedagogiek – leren en lesgeven
- Rekenen/wiskunde – inleiding vakdidactiek
- Handschriftontwikkeling en schrifteducatie
- Kernpraktijk / Professionele en persoonlijke ontwikkeling (KP/PPO)

Deze modules zijn uitgewerkt in leeruitkomsten en succescriteria. De uitgeschreven leeruitkomsten en succescriteria van de modules van kwartiel 1 vind je in bijlage 1.

Er zijn twee manieren om een leeruitkomst aan te tonen:

- Door het maken van de door de opleiding ontwikkelde toetsing

Elke module sluit je af met een toets. Dit kan een portfolio, presentatie, werkstuk, digitale toets of een schriftelijke toets zijn. Vanaf de volgende pagina vind je van de modules van kwartiel 1 de bijbehorende didactische routekaarten. Hierin zie je wat je elke week gaat doen in de bijeenkomsten, hoe je je daarop voorbereidt en hoe je de lesstof verwerkt. Ook staat hier vermeld hoe de toetsing van de module in elkaar steekt. Een uitgebreidere beschrijving hiervan is te vinden in Brightspace in de bijbehorende modulepagina's.

- Door het laten valideren van zelfgekozen beroepsproducten

Als je de leeruitkomsten en de bijbehorende succescriteria/prestatie-indicatoren op een andere wijze wil aantonen dan met de toets die de opleiding biedt, kun je kiezen voor een persoonlijke leerroute. Je kunt in dat geval delen van leeruitkomsten aantonen op basis van beroepsproducten. Onder beroepsproducten worden diensten of producten verstaan die een professional moet kunnen leveren in het uitoefenen van zijn beroep (Losse, 2012, zoals weergegeven in Toetsen in het hoger onderwijs, Van Berkel, H., Bax, A., en Joosten – ten Brinke, D., 2017, p. 104). Dit heet validering. Als je *tijdens* de opleiding de leeruitkomst op een andere wijze wil aantonen, dus niet via een onderwijseenheid uit de reguliere opleiding, dan kun je kiezen voor deze persoonlijke leerroute. Die route bespreek je vooraf met de docent die de betreffende leereenheid verzorgt.

In Brightspace bij het kopje 'curriculumoverstijgend' en dan het item 'Valideren & vrijstelling van onderwijseenheden' kun je precies nalezen welke wegen je moet bewandelen om via deze route de leeruitkomsten aan te tonen.

Didactische routekaarten kwartiel 1

Onderwijspedagogiek – leren en lesgeven

KWARTIEL 1

Onderwijs-
pedagogiek A1

Fase A
5 ECT
12 lessen + intro

Literatuur:

Wijze lessen (2019)
Formatief Handelen (2022)
Aanvullende pdf's

Toetsing:

Eerste kans: Kwartiel 2 en 4

Deadline: n.v.t.

Herkansing: Kwartiel 1 en 3

De toets is een schriftelijke toets, waarin de student laat zien het didactisch handelen te kunnen onderbouwen met literatuur en wetenschappelijke inzichten.

Toegestane hulpmiddelen:
Groeidocument en aantekeningen

Verwerking in groeidocument

Verwerk de nieuwe informatie uit elke les in de tabel en in je handvest in het groeidocument

Bijeenkomst Introductie op de kernpraktijk LEREN & LESGEVEN: Welke uitgangspunten zijn er? Wat is je eigen visie op Leren & Lesgeven?	Bijeenkomst Visie op onderwijs Kenmerken van een goede les Het groeidocument De mini-les	Bijeenkomst Mini-lessen geven en evalueren Hoe leren onze hersenen	Bijeenkomst Voorkennis en informatieopslag Lesvoorbereiding: lesstart rekenen	Bijeenkomst Instructie geven en het werkgeheugen Lesvoorbereiding: instructie rekenen	Bijeenkomst Verwerking en consolideren van kennis Globale lesvoorbereiding volgens formatief handelen	Bijeenkomst Samenbrengen kennis in lesvoorbereiding Mini-rekenles geven en evalueren
		Voorbereiding Bereidt een mini-les voor	Voorbereiding Keuze voor een rekenonderwerp meenemen			Voorbereiding Globaal lesplan maken voor een rekenles
Voorbereiding Geen	Voorbereiding Lees Wijze lessen: pg 1 t/m 31	Voorbereiding Lees Van Aalderen: H2 en Optie: Vermeulen	Voorbereiding Lees Wijze lessen: bouwstenen 1, 5 en 6	Voorbereiding Lees Wijze lessen: bouwstenen 2, 3, 4, 6	Voorbereiding Lees Wijze lessen: 8, 9, 10 Kneyber: Inleiding en H1	Voorbereiding Lees Wijze lessen: 1 t/m 6, 8, 9, 10 Kneyber: H2 en H4
↑ Introductie	↑ Les 1 Jouw startpunt als docent	↑ Les 2 Hoe laat je iemand leren?	↑ Les 3 Hoe laat je een leerling kennis opslaan?	↑ Les 4 Hoe laat je een leerling informatie verwerken	↑ Les 5 Hoe zorg je dat kennis bij een leerling beklijft?	↑ Les 6 Hoe maak je een globaal lesplan?

KWARTIEL 2

Onderwijs-
pedagogiek A1

Fase A
5 ECT
12 lessen + intro

Literatuur:

Wijze lessen (2019)
Formatief Handelen (2022)
Aanvullende pdf's

Toetsing:

Eerste kans: Kwartiel 2 en 4

Deadline: n.v.t.

Herkansing: Kwartiel 1 en 3

De toets is een schriftelijke toets, waarin de student laat zien het didactisch handelen te kunnen onderbouwen met literatuur en wetenschappelijke inzichten.

Toegestane hulpmiddelen:
Groeidocument en aantekeningen

Verwerking in groeidocument

Verwerk de nieuwe informatie uit elke les in de tabel en in je handvest in het groeidocument

Bijeenkomst
Aanvullende
uitgangspunten voor
Leren & Lesgeven
Rol van emotionele en
executieve processen

Bijeenkomst
Lesvoorbereiding en
motivatie
Uitvoeren lessen en
motivatie (scaffolding
en feedback)

Bijeenkomst
Leermentaliteit en
leerhouding van de
leerling
Invloed van
hersenenontwikkeling op
leergedrag

Bijeenkomst
De rol van executieve
functies op leergedrag
en zelfsturing

Bijeenkomst
Zelfsturend leren en
eigenaarschap

Bijeenkomst
Samenbrengen kennis
en praktijkhandelen

Afsluiting van
groeidocument

Voorbereiding
Evalueer vak-didactiek
rekenen en taal

Voorbereiding
Lees artikel over
mentale modellen van
docenten

Voorbereiding
Lees Wijze lessen:
bouwstenen 7 en 11
Kneyber, H3

Voorbereiding
Lees Wijze lessen 7 en
11; Kneyber, H3
Van Aalderen: H1, H2,
H3

Voorbereiding
Lees Wijze lessen:
bouwsteen 12
Dawson en Guare
(2010)

Voorbereiding
Lees Wijze lessen: 12

Voorbereiding
Alle bronnen

Les 7

Emotionele en
executieve processen

Les 8

Waar komt de
motivatie vandaan?

Les 9

Waar komt doorzettings-
vermogen vandaan?

Les 10

Kan een leerling zichzelf
sturen in leren

Les 11

Hoe zorg je voor een
meesturende leerling

Les 12

Leren & Lesgeven

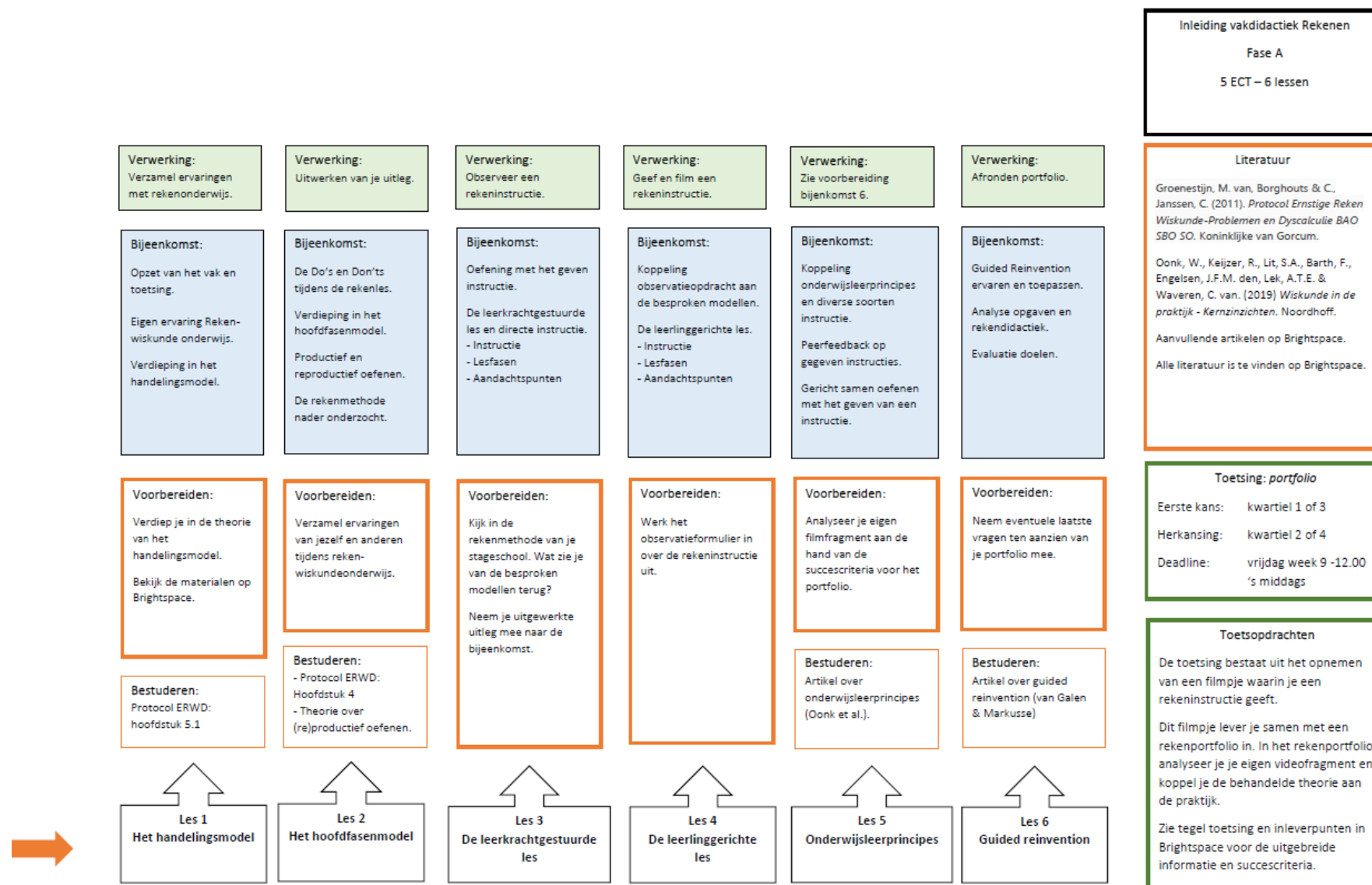
Groeidocument pedagogisch en didactisch handelen

Het ontwikkelen van vakmanschap in het onderwijs is grotendeels gericht op het versterken van je onderwijskundig redeneren, ook wel didactisch - pedagogisch redeneren genoemd: het redeneren over Waarom je op Welk moment Wat doet en Hoe je dit doet om het leren van leerlingen te bevorderen. Dit redeneren heb je nodig bij het voorbereiden van lessen, tijdens het uitvoeren van lessen en bij het evalueren van lessen. Hoe meer kennis over leren je opbouwt en hoe meer ervaring je opdoet in de praktijk, hoe beter onderbouwd en verfijnt je redeneringsproces wordt en hoe groter de kans dat jouw handelingen leiden tot leren bij de leerlingen. Het onderbouwen van je handelen doe je op basis van je kennis van de theorie, kennis van de context, kennis van de vakinhoud en kennis van leerlingen.

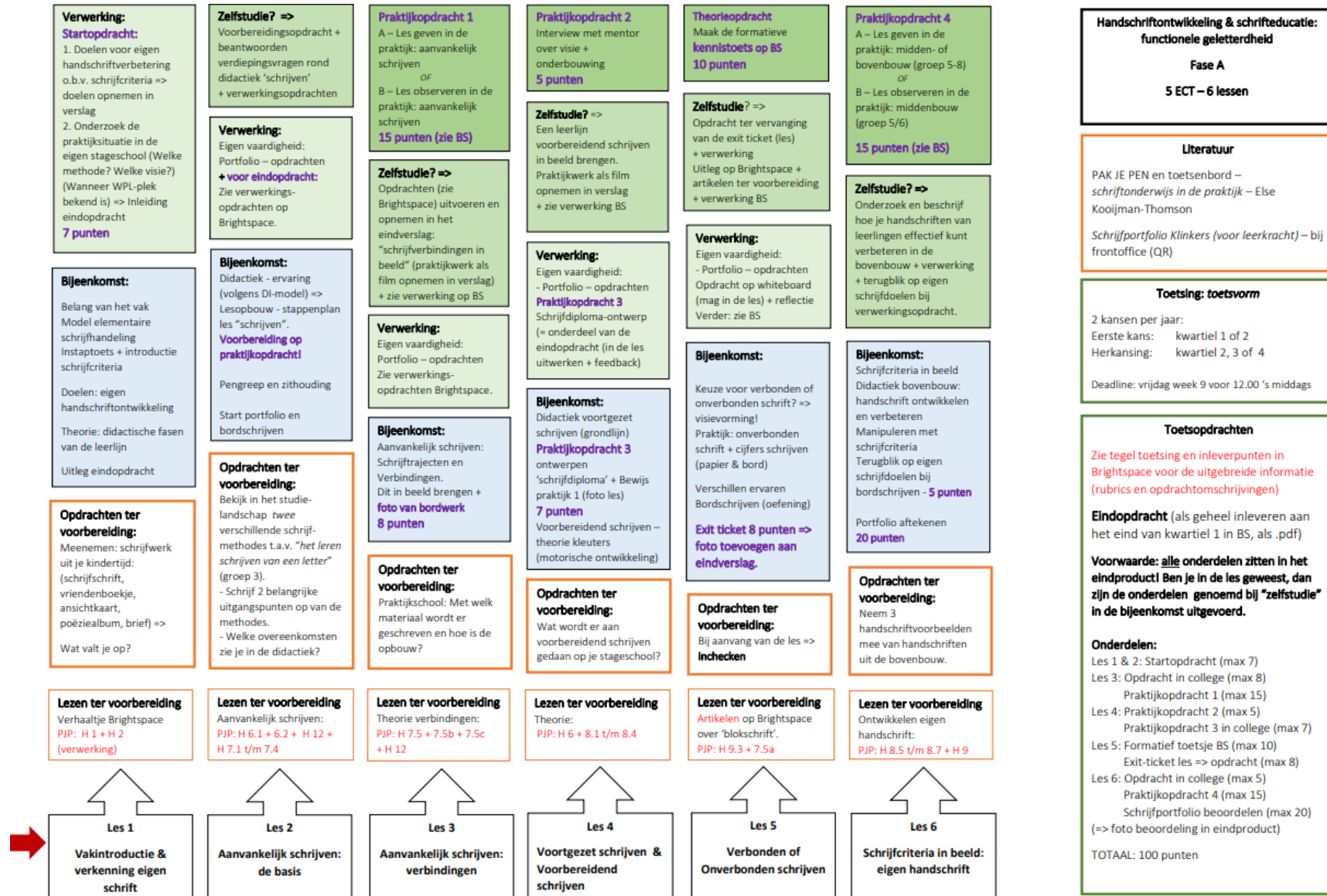
Tijdens de module Onderwijspedagogiek – leren en lesgeven bouw je kennis op over hoe mensen leren. Tegelijk bouw je in andere modules kennis op over vakdidactiek en doe je ervaring op in de praktijk. Deze kennis en ervaringen zijn de gezamenlijke input die je gebruikt om je onderwijskundig redeneren steeds verder te verfijnen. De ontwikkeling in je onderwijskundig redeneren maak je zichtbaar in dit groeidocument. Dit groeidocument geeft aan het eind van de module een beeld van jouw groei als docent in het voorbereiden en uitvoeren, oftewel het ontwerpen, van onderwijs. Het groeidocument omvat in ieder geval de kennis die je opbouwt in de module Leren en Lesgeven, maar je mag uiteraard ook andere relevante kennis en ervaringen die je tijdens de opleiding leert toevoegen. In de praktijk baseer je je handelen ook op alle kennis en inzichten die je hebt.

Het groeidocument staat ook in het spoorboekje van de studenten. Vraag er gerust eens naar :)

Rekenen/wiskunde – inleiding vakdidactiek

Handschriftontwikkeling en schrifteducatie

Kernpraktijk/Professionele en persoonlijke ontwikkeling (KP/PPO)

Bij het vak Kern Praktijken & Persoonlijke & Professionele Ontwikkeling (KPPPO) slaan we een brug tussen de persoon en als leerkracht, de aangeboden leerstof van de opleiding en werkplekleren. Het is een plek om met elkaar dingen te bespreken, inzichten op te doen en ervaringen uit te wisselen. Je leert van en met elkaar en hebt invloed op de inhoud van de lessen. We verwachten een actieve en constructieve houding, eigenaarschap voor jouw studie en actieve inbreng in de lessen. Studenten doen verslag van hun persoonlijke ontwikkeling in een learning-journal.

Werkateliers

Om de week is er een werkatelier gepland waarin ruimte is voor verwerking, verdieping of extra ondersteuning. Studenten kiezen op basis van hun behoefte waar ze aan deelnemen. In kwartiel 1 kunnen ze kiezen uit:

- Extra ondersteuning RWT: dit is bedoeld voor studenten die de RWT niet voor de poort hebben behaald en graag extra ondersteuning willen bij het voorbereiden op deze toets.
- Zelfstandig werken: je gaat aan de slag met het verwerken van de leerstof van een van de vakken of het toepassen van het geleerde op bijvoorbeeld je lesvoorbereidingen van je stage. Je wordt hier in kwartiel 1 bij ondersteund door een docent van de opleiding.
- Toelatingstoetsen: er zijn drie momenten waarop je extra ondersteuning krijgt bij de voorbereiding op de toelatingstoets Aardrijkskunde, Geschiedenis of Natuur en Techniek.
- Sterke taalbasis: in kwartiel 2 ga je het vak *Taal – Sterke taalbasis* volgen. In kwartiel 1 zijn er alvast twee werkcolleges eigen vaardigheid om je daarop voor te bereiden.
- Workshops: af en toe zijn er workshops, bijvoorbeeld op het gebied van academisch schrijven. In de nieuwsbrief wordt dit aangekondigd.

Werkpleklerin A2

Onderstaande activiteiten dragen bij aan het realiseren van de doelen, die aan het eind van elke fase worden beoordeeld. Specifieke leeruitkomsten en doelen zijn te vinden in de gids werkpleklerin.

WPL A2 (één semester)

Oriënteren op de onderwijspraktijk in een willekeurige bouw door middel van eenvoudige lesopdrachten

- Je verzorgt één/twee onderwijsactiviteiten of lessen op een stagedag. Vanaf kwartiel 2 wordt dit twee/drie onderwijsactiviteiten of lessen op een stagedag;
- Je bereidt alle lessen schriftelijk voor en gebruikt hierbij een onderwijsontwerp/lesvoorbereidingsformulier*.
- Over de wijze van bespreken van jouw lesvoorbereidingen maak je afspraken met je mentor;
- Je schrijft per dag tenminste één reflectie op een les/onderwijsactiviteit met een minimum van 15 voor dit semester. Je maakt hierbij afwisselend gebruik van één van de drie reflectiemodellen, (het reflectiegesprek, reflectie TVP (terugblik, verdieping en plan), Snelle Reflectie).
- Je maakt contact met de mentor, de opleider in de school, de directeur en andere teamleden;
- Je zoekt informatie over de school via website, schoolgids, schoolplan;
- Je maakt kennis met de leerlingen van je stageklas;
- Je observeert je mentor tijdens het lesgeven en biedt ondersteuning aan;
- Je richt zich de eerste stagedagen op de (non)verbale communicatie met de leerlingen;
- Je bereidt samen met de mentor korte onderdelen van een les voor, die een week later door jou worden uitgevoerd;
- Je geeft aanvankelijk lessen uit de door de school gebruikte methode, zo mogelijk voorzien van een zelfgekozen aanpassing;
- Je gaat met aanwijzingen van de mentor zelf lessen ontwerpen en uitvoeren. Deze lessen zijn aanvankelijk eenvoudig van opzet en kunnen ook gegeven worden aan een (kleinere) subgroep;
- Je ontwerpt de lessen zelfstandig en maakt gebruik van tips en aanwijzingen van de mentor;
- Je lessen worden bovendien gevarieerder en krijgen meer verdieping.
- Je kiest ervoor om de lessen zoveel mogelijk te verdelen over alle vak- en vormingsgebieden.
- Je methodelessen worden altijd aangepast of uitgebreid met een zelfgekozen variatie;
- Naast methodelessen geef je ook lessen die uitgaan van een eigen gekozen didactisch ontwerp;
- Je lessen worden organisatorisch uitdagender en er wordt steeds meer rekening gehouden met verschillen tussen leerlingen;
- In het tweede deel van deze fase geef je ook twee of meer lessen achter elkaar met het oog op de organisatie van lesovergangen.

Leeruitkomsten modules kwartiel 1

Leeruitkomsten Onderwijspedagogiek – Leren en lesgeven

Moduulnaam: Onderwijspedagogiek – leren en lesgeven
Omschrijving module: In deze module leert de student in samenwerking met collega's onderbouwd onderwijs ontwerpen op basis van ontwerpmodellen, waarbij er continue curriculaire afstemming plaatsvindt tussen leerdoel, vorm van de leeractiviteit en de toetsing en waarbij er continue didactisch-pedagogische afstemming plaatsvindt tussen leerdoel, leeractiviteit en mechanisme van leren.
Leeruitkomst: A1.1. De student begrijpt dat leren een intern proces is welke bestaat uit het construeren en manipuleren van informatie door de lerende in interactie met de bestaande modellen van de wereld in het hoofd van de lerende en de student doorgrond de gevolgtrekkingen hiervan voor het didactisch en pedagogisch handelen.
Succescriteria
A1.1.1 De student begrijpt het proces van leren en kan gevolgtrekkingen benoemen voor het didactisch en pedagogisch handelen
A1.1.2. De student kan verschillende soorten kennis benoemen en deze koppelen aan leerdoelen en leeractiviteiten.
A1.1.3. De student heeft kennis van geschiedenis van onderzoek naar leren.
A1.1.4. De student heeft kennis van de manier waarop lerenden informatie verwerken en hoe het geheugen werkt.
Leeruitkomst: A1.2 De student kan adequaat leeruitkomsten, leerdoelen en subdoelen formuleren passend bij het leermechanisme waarop deze een beroep moeten doen, de context en het onderwerp, met als doel passende leeractiviteiten in te kunnen zetten die het leren van leerlingen bevordert (constructieve afstemming).

A1.2.1. De student kan leerdoelen formuleren passend bij het doel van het leren.
A1.2.2. De student ontwerpt leeractiviteiten (eventueel met een bestaande methode), afgestemd op leerdoelen.
A1.2.3 Bij de uitvoering en na afloop van het onderwijs volgt de student de ontwikkeling van lerenden in de te bereiken (korte en lange termijn) leerdoelen van het vakgebied.
A1.2.4 De student richt de fysieke en/of digitale leeromgeving in, passend bij de leerdoelen.
Leeruitkomst: A1.3 De student kan leeractiviteiten selecteren, aanpassen, ontwikkelen en uitvoeren, afgestemd op de leerdoelen en de leermechanisme waarop deze een beroep doen, met als doel het leren van leerlingen effectief te bevorderen.
A1.3.1. De student kan de lesstof structureren door leerlingen een geschikte volgorde van leertaken aan te bieden en kan duidelijk de leerdoelen en kernconcepten aangeven en leerlingen passende begeleiding geven bij het leren.
A1.3.2. De student kan nieuwe kennis helder uitleggen, waarbij hij deze verbindt met eerder opgedane kennis, voorbeelden (en non-voorbeelden) gebruikt, modelling toepast en passende ondersteuning biedt.
A1.3.3. De student kan vragen stellen om het denken van leerlingen te achterhalen, reacties interpreteren en beoordelen en gepaste vervolgacties inzetten.
A1.3.4. De student kan passend reageren op leerlingen ten aanzien van hun denken, kennis, inzicht en leerlingen bruikbare feedback geven om hun leren te begeleiden.
A1.3.5. De student kan leerlingen taken geven die het leren consolideren en versterken. Hierbij maakt hij gebruik van retrieval en spaced practice.
A1.3.6. De student kan leerlingen helpen bij het plannen en monitoren van hun eigen leren, waarbij hij het leren geleidelijk van meer leerkrachtgestuurd naar meer leerlinggestuurd kan begeleiden naarmate leerlingen meer kennis en vaardigheden ontwikkelen.

Leeruitkomsten Rekenen/wiskunde – inleiding vakdidactiek

Moduulnaam: Rekenen/wiskunde A1 – Inleiding in de vakdidactiek rekenen/wiskunde Omschrijving module: <i>Aan het einde van deze leereenheid kan de student effectieve rekenlessen ontwerpen en uitvoeren, gebruikmakend van het hoofdfasenmodel en het handelingsmodel, met inzicht in de eigen rekenwiskundige attitude en de invloed daarvan op de rekenattitude van leerlingen..</i>
Leeruitkomst: A1.1. De student weet dat zijn eigen rekenwiskundige attitude van invloed is op de rekenattitude van de leerlingen.
Succescriteria
A1.1.1 <i>De student reflecteert schriftelijk op zijn/haar eigen rekenwiskundige attitude en benoemt hoe deze houding zich manifesteert in het lesgeven.</i>
A1.1.2. <i>De student toont aan dat hij/zij bewust werkt aan het bevorderen van een positieve rekenattitude bij leerlingen door middel van bemoedigende taal en betrokkenheid bij het rekenonderwijs.</i>
Leeruitkomst: A1.2 De student kan aangeven hoe het hoofdfasenmodel en het handelingsmodel ingezet kunnen worden om de rekenvaardigheid van leerlingen te ontwikkelen.
A1.2.1. De student beschrijft de fasen van het hoofdfasenmodel (begripsvorming, procedure-ontwikkeling, vlot leren rekenen, flexibel toepassen) en het handelingsmodel (concreet handelen, voorstellen concreet, voorstellen abstract, formeel handelen)
A1.2.2. De student legt uit hoe beide modellen ingezet kunnen worden om leerlingen te ondersteunen in hun ontwikkeling van rekenvaardigheden.
Leeruitkomst: A1.3 De student gebruikt het hoofdfasenmodel en het handelingsmodel tijdens de voorbereiding en geven van rekenlessen en rekenactiviteiten.
A1.3.1. De student illustreert aan de hand van een lesvoorbereiding hoe het hoofdfasenmodel en het handelingsmodel kunnen worden geïntegreerd in de opbouw van de lesactiviteiten.
A1.3.2. De student geeft de lesactiviteit en reflecteert hoe het hoofdfasemodel en het handelingsmodel de rekenontwikkeling van de leerlingen hebben ondersteund na het geven van de les en geeft mogelijke verbeteringen aan ten aanzien van de modellen.

Leeruitkomst:
A1.4
De student kan zowel een leerkrachtgestuurde rekenles als een leerlinggerichte rekenles onderscheiden
A1.4.1.
De student herkent zowel een leerkrachtgestuurde als een leerlinggerichte rekenles
A1.4.3
De student reflecteert op beide lesvormen waar de onderwijsleerprincipes van het rekenwiskunde-onderwijs aan gekoppeld worden

Leeruitkomsten Handschriftontwikkeling en schrifteducatie

Moduulnaam: Handschriftontwikkeling en schrifteducatie – Functionele geletterdheid	
Omschrijving module: - Visie en uitgangspunten – belang van het vak - Vakdidactiek handschriftontwikkeling – model elementaire schrifthandeling - Eigen vaardigheid methodisch schrijven in het belang van de didactiek (rolmodel binnen het didactisch repertoire & Kernpraktijken B) - Didactiek handschriftontwikkeling en schrifteducatie: schrijven en begeleiden van handschriftontwikkeling - Kennis van diverse handschriften en de bijdrage aan de identiteitsontwikkeling - Handschrift als communicatiemiddel (burgerschap) => B en C - Leerlijn handschriftontwikkeling: Basis van het leren schrijven – methodisch schrijven - groep 1 t/m 4 - Leerlijn handschriftontwikkeling: Handschriftontwikkeling en schrifteducatie - groep 5 t/m 8	
Leeruitkomst: Model staan – eigen vaardigheid binnen didactiek A 1 De student beheerst de eigen grafische schrijfvaardigheid die nodig is in de verschillende groepen van het primair onderwijs en kan daarbij schriftsoorten gericht inzetten: verbonden (methodisch) schrift, onverbonden (methodisch) schrift en lerarenhandschrift, passend bij de methode, afhankelijk van het ontwikkelingsniveau van de (doel)groep.	
Succescriteria	Bewijs (beroepsproducten)
A 1.1 De student beschikt over een uitstekende eigenvaardigheid methodisch schrijven.	Portfolio
A 1.2 De student kent het verschil tussen formeel en informeel lettergebruik en weet onderbouwde keuzes te maken.	Praktijkopdracht
A 1.3 De student beheerst verschillende schriftsoorten, (methodisch) verbonden en (methodisch) onverbonden schrift (lopend blokschrift) en kent de functionele verschillen ervan. A 1.3a De student kent ook sierschriftvormen.	Portfolio & Lesactiviteit
A 1.4 De student kan de eigen schrijfvaardigheid tonen op diverse schriftdragers, zowel op papier als op (digi)bord.	Praktijktoets
A 1.5 De student kan het schrijftempo aanpassen afhankelijk van de onderwijssituatie.	Praktijktoets - praktijkopdracht

Leeruitkomst: Visie en uitgangspunten handschriftontwikkeling – belang van het vak - domein 1 – (kennisbasisdoelen 1.1) A 2 De student kent de unieke bijdrage van handschriftontwikkeling en schrifteducatie aan het leren en ontwikkelen van leerlingen, zowel met betrekking tot de intern reflectieve als de communicatieve en maatschappelijke functie. Hij is op de hoogte van de verschillende visies en uitgangspunten rondom methodes handschriftontwikkeling en schrifteducatie, (o.a. methodisch lopend blokschrift versus methodisch verbonden schrift), kent de verschillen ertussen en kan kritisch reflecteren op gebruik en inzet ervan. Hij kan een eigen onderbouwd standpunt innemen, tevens gebaseerd op wetenschappelijke inzichten.	
A 2.1 De student kent de unieke bijdrage van handschriftontwikkeling en schrifteducatie aan leren en ontwikkelen in het algemeen.	Portfolio - praktijkopdracht
A 2.2 De student kent uitgangspunten en visies van methodes handschriftontwikkeling en schrifteducatie rondom verbonden en onverbonden schrift.	Portfolio - praktijkopdracht
A 2.3 De student is zich bewust van de diversiteit van schriftsoorten en daarbij horende specifieke schrijf- en routhehandelingen en heeft kennis van meer materialen en methodes.	Portfolio - praktijkopdracht
Leeruitkomst: Leerlijn handschriftontwikkeling – Domein 3 (kennisbasisdoelen 3.1) A 3 De student kent de fasen binnen de leerlijn handschriftontwikkeling, de voorbereidende, aanvankelijke en voortgezette fase en de fase van (hand)schriftontwikkeling. Hij kent de handschriftmethode en -didactiek van de opleidingsschool (praktijk) en kan zodoende leerlingen tijdens de verschillende fasen van het proces handschriftontwikkeling en de ontwikkeling van geletterdheid stimuleren, instrueren en begeleiden.	
A 3.1 De student kent de fasen van de leerlijn handschriftontwikkeling onderbouw primair onderwijs.	Portfolio - praktijkopdracht
A 3.2 De student kent de fasen van de leerlijn handschriftontwikkeling midden- en bovenbouw primair onderwijs.	Portfolio - praktijkopdracht
A 3.3 De student kent de natuurlijke ontwikkeling van beginnend schrijven (beginnende geletterdheid, voorbereidende fase) en kan dit proces volgen en begeleiden.	Portfolio - praktijkopdracht
A 3.4 De student heeft kennis van de methode-opbouw en begrijpt beargumenteerde keuzes in de methode.	Portfolio - praktijkopdracht
Leeruitkomst: Vakdidactiek – model elementaire schrifthandeling – Domein 3 (kennisbasisdoelen 3.2) A 4 De student kent het model van de elementaire schrifthandeling (de kern van de didactiek handschriftonderwijs) en begrijpt de samenhang en onderlinge beïnvloeding van de kernconcepten proces, vorm en materiaal. Hij kan onderbouwde keuzes maken ten aanzien van activiteiten gebaseerd op deze kernconcepten, kan leerlingen gericht begeleiden en laten reflecteren, waarbij hij over functionele vaktaal beschikt om over deze aspecten en de effecten ervan te communiceren (uitleggen en toepassen) in zijn didactisch handelen.	
A 4.1 De student kent het model van de elementaire schrifthandeling en de interactie tussen de kernconcepten (proces – vorm – product).	Portfolio - praktijkopdracht
A 4.2 De student kent de criteria waaraan een goed proces, goede vormgeving en goede materiaalkeuze en -hantering moet voldoen.	Portfolio - praktijkopdracht

A 4.3 De student kan de benodigde vaardigheden ten aanzien van de schriftaspecten proces, materiaal en vorm met vaktaal (expliciet) benoemen, uitleggen en demonstreren.	Portfolio - praktijkopdracht
A 4.4 De student kent de samenhang tussen papierligging, zithouding, handstand en het effect ervan op het schrijfproces en schrijfproduct. Ook kent hij het belang van juist papiertransport.	Portfolio - praktijkopdracht
Leeruitkomst: Vakdidactiek – Kernconcept: Proces (aanleren schrijfhandeling) A 5 De student heeft kennis van belangrijke ontwikkelingen binnen het proces van de schrijfhandeling, zoals de ontwikkeling van vorm- en richtingconstantie, van handfuncties (de manipulatieve handfunctie) en van handdominantie en weet welke voorwaarden noodzakelijk zijn om deze ontwikkeling op gang te brengen, te stimuleren en te ondersteunen. Ook heeft hij kennis van de didactiek linkshandigheid.	
A 5.1 De student kent het proces van ontwikkelen van een voorkeurshand (handdominantie) en weet hoe hij kan testen of leerlingen een voorkeurshand hebben (en welke hand dit is).	Praktijkopdracht
A 5.2 De student kent de rol en functie van zowel de voorkeurshand als de ondersteunende hand (niet-schrijfhand) gedurende het schrijfproces en weet hoe hij de leerling hierbij kan begeleiden.	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.3 De student kent de specifieke aanwijzingen en begeleidingsmogelijkheden voor zowel rechtshandigen als linkshandigen (inclusief specifieke didactiek linkshandigheid).	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.4 De student kent de voorwaarden handschriftontwikkeling op het gebied van motoriek (waaronder manipulatieve handfuncties) en oog-handcoördinatie.	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.5 De student kent de voorwaarden handschriftontwikkeling op het gebied van de ruimtelijke oriëntatie (vorm- en richtingconstantie) en weet welke ruimtelijke oriënterende begrippen (statisch en dynamisch) voor handschriftontwikkeling belangrijk zijn.	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.6 De student weet dat het op gang brengen van het schrijfproces om gerichte aandacht en concentratie vraagt.	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.7 De student kan de schrijfrichting vertalen naar constructie-instructie van de lettervorming (didactiek) en kan de ruimte van de letterzones op verschillende manieren instrueren.	Portfolio - praktijkopdracht
A 5.8 De student kent verschillende manieren om de trajecten van letters en cijfers aan te leren (didactiek).	Portfolio - praktijkopdracht

Leeruitkomst: didactiek – Kernconcept: Vorm – Het schrijfproduct A 7 De student kent het functionele Westerse schrift met de daarbij horende vormgeving, constructie, eigenschappen en belangrijkste criteria. Hij kan op grond van deze grafische conventies vorm- en trajectinstructies voor letters en cijfers ontwerpen en kent bijbehorende terminologie (vaktaal).	
A 7.1. De student kent de vormeigenschappen en regels van kenmerkende vormen (het skelet) van letters, cijfers en symbolen en kan elk teken daarmee de juiste vorm geven.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.2. De student kent de verhouding van de verschillende letteronderdelen (ook methodespecifiek) en kent het belang hiervan voor de leesbaarheid.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.3. De student kent de benaming, terminologie van verschillende vormaspecten, bij letterdelen en zones.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.4 De student kent de eigenschappen van verbonden en onverbonden schrift en van staand en lopend schrift en kent het effect en implicaties van de eigenschappen op vormgeving en schrijfproces.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.5 De student weet welke aspecten de kwaliteit van de lettervorm bepalen en kent en herkent verschillende schrijfassimilaties.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.6 De student kan de lettervormgeving van een schrijfmethode inhoudelijk beoordelen aan de hand van vastgestelde schrijfcriteria.	Portfolio - praktijkopdracht
A 7.7 De student kent de meest logische verbindingen tussen letters en weet hoe hij deze leerlingen kan aanleren.	Portfolio - praktijkopdracht
Leeruitkomst: didactiek – Kernconcept: Materiaal (schrijfmateriaal en schriftdrager) A 8 De student kent het faciliterend karakter en het effect van schrijfmaterialen, schriftdragers (en de liniaturen) en hun toepassingsmogelijkheden en weet in welke fase binnen de leerlijn hij deze materialen effectief en met de juiste instructies kan inzetten ten behoeve van een goede schrijffattitude.	
A 8.4 De student weet de juiste zithouding tijdens schrijven met de pen of bij gebruik van een toetsenbord.	Portfolio – praktijkopdracht (Specialisatie)
A 8.5 De student kent de verschillende soorten liniaturen (in schriften, werkboeken of bij werkbladen) en hun benaming.	Portfolio - praktijkopdracht
A 8.6 De student kent de functie en het gebruik van verschillende soorten liniaturen (ook ruitjesliniaturen) binnen de verschillende didactische fases van het schrijfproces.	Portfolio - praktijkopdracht
A 8.7 De student kan leerlingen instrueren bij het gebruik van schrijfmateriaal en schrijfliniering (met of zonder hulplijnen).	Portfolio - praktijkopdracht

Leeruitkomst: Handschriftontwikkeling – betekenis voor identiteitsvorming A 9 De student is zich bewust van de uniciteit van het persoonlijke handschrift en heeft een eigen handschrift ontwikkeld. Hij begeleidt leerlingen bij het maken van verantwoorde keuzes ten aanzien van proces en vormgeving van het handschrift om zo een waardevolle bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een uniek handschrift als element van de identiteitsontwikkeling.	
A 9.1 De student is zich bewust van de persoonlijkheidsontwikkeling en laat zien wat hij in de praktijk doet en hoe hij bijdraagt aan de ontplooiing van een uniek persoonlijk handschrift.	Portfolio - praktijkopdracht
A 9.2 De student maakt keuzes ten aanzien van proces en vormgeving van zijn persoonlijk handschrift en is zich bewust van het neergezette beeld.	Portfolio - praktijkopdracht
A 9.3 De student begeleidt de leerling bij het ontwikkelen van een leesbaar, vlot persoonlijk handschrift, waarbij er sprake is van een adequate schrifthandeling (handschrift en typeschrift).	Portfolio - praktijkopdracht